

REDAKTØREN SKRIVER...

OM FJERNELSE AF ET SKILT!

Dansk Vestindisk Selskab har et sæt vedtægter og i disse er der bl.a. en formålsparagraf. Et af formålene er at informere om og støtte interessen for USVI og dets historie i Danmark. Det gør Selskabet bl.a. med udgivelse af Magasinet, afholdelse af møder, deltagelse i udstillinger m.m.

Igennem årene har Selskabet også været facilitator i forbindelse med markeringer i bylandskabet over personer og begivenheder, der er relevante i sammenhæng med det formålsparagraffen beskriver.

Et af eksemplerne er opstillingen af statuen Freedom for et par år siden foran Eigveds Pakhus på Christianshavn; et andet er det, som denne leder skal handle om, mindepladen foran generalguvernør Peter von Scholtens gravsted på Assistens Kirkegaard (se billedet med tekst).

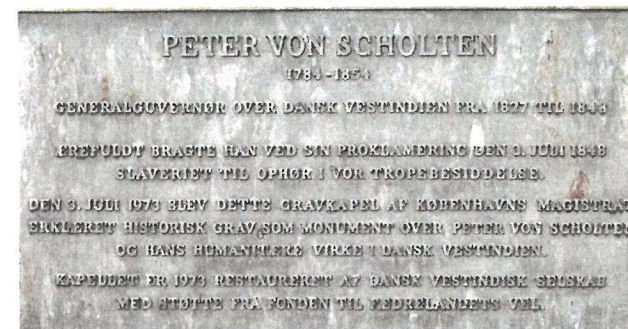
Denne mindeplade har på det seneste – vel i kølvandet på Black Lives Matter m.m. – nedkaldt kritik over sig. Denne kritik er nu nået til Københavns Rådhus, hvor Enhedslisten på et møde i Teknik- og Miljøudvalget fornylig stillede forslag om, at mindepladen skal fjernes. Enhedslisten begrundede ønsket om dets fjernelse med, at "en ensidig

betoning af det "ærefulde" og "humanitære" ved von Scholtens langvarige periode som guvernør i Vestindien (1827–1848) er en nedtoning af hans rolle som håndhæver af den koloniale undertrykkelse, der under hans årtier i embedet muliggjorde en opretholdelse af det danske slaveri i Vestindien."

Denne sag byder på en række problemstillinger, som er ganske vidtrækkende for hele vores historieforståelse og -formidling. Klart er det, at en mindeplade (som af forslagsstillerne omtales som et skilt) ikke kan blot tilnærmelsesvis fortælle historien i alle dens nuancer og afskygninger. Ønsker man derfor at historien om Peter von Scholten skal have relevant udbredelse, bl.a. som grundlag for vores debat om slaveri og kolonisation – er det andre medier, der skal bruges; om de så er tilknyttet gravstedet (f.eks. i form af QR-koder) eller er generelt tilgængelige via museers hjemmesider, litteratur, google m.m. Hvad man placerer in situ, uanset om det er tekst, billeder, buster, mursten eller hvad ved jeg, er det alene markeringen af, at her er et eller andet, der har haft en betydning – på godt og ondt – i historien (uanset om det er vores Danmarks-historie eller blot en familie eller slægts historie). Og her gælder vel særligt på en kirkegård en vidtgående frihed til at udforme gravsten og tekster. Selv den værste forbryder har vel også ret til en tekst, hvis ønsket af de der gravsætter ham, der kan give beskueren det indtryk, at han var en god far/medborger/arbejder eller, hvad man nu kan skrive. Så må det være op

til os selv at opsøge kilder, som kan bidrage til et nuanceret billede. Den tid er forbi, hvor selvmordere og forbrydere blev begravet i dølgsmål udenfor kirkegårdsmuren!

Problemet med Enhedslistens forslag er flerfold. For det første relativterer man ordene "ærefuld" og "humanitær" forkert. Mindepladen siger ikke, at hans embedsperiode som general-

Mindepladen.

guvernør var ærefuld. Derimod siger den, at hans beslutning den 3. juli 1848 – lodret i modstrid med den danske regerings politik og ordre fra denne – var ærefuld, fordi han påtog sig et ansvar, der egentlig lå udenfor hans beføjelser, med risiko for sig selv. Jeg vil sikkert blive kritiseret, hvis jeg anfører, at det sådan set var den samme civil courage man kunne genfinde i bl.a. Modstandsbevægelsens aktiviteter under Besættelsen. Modstandsfolkene handlede under kritik og forfølgelse fra regeringen (jf. bl.a. statsminister Vilhelm Buhls såkaldte stikkertale fra 1942) og i en dødelig batalje med tyskerne og deres håndlangere. Men modstandsfolkernes indsats var ærefuld, selvom historieskrivningen naturligvis også har afdækket forhold, som med senere tids målestok absolut kunne kritiseres (f.eks. diskussionen om stikkerlikvideringer).

Peter von Scholtens humanitære indsats bestod ikke i at administrere et kolonialistisk regime; men i at han udenfor rammerne af den politik, som regeringen førte og i strid modstand fra bl.a. plantageejerne etablerede skoler for de slavegjorte, og forbedrede sundhedsvæsenet. Set med dagens øjne ikke noget, der fremstår tilnærmelsesvis som fremskridt eller særlig humant – for i dag har vi jo alle krav på en god skole og et fungerende sundhedsvæsen! Men von Scholten gjorde en positiv forskel, som en generalguvernør af anden karakter og virkelyst måske aldrig ville have drømt om at gøre.

For det andet vil fjernelse af mindepladen give os anledning til at overveje, om vi er i stand til at byde på en mere nuanceret historiefremstilling, når vi fjerner monumenterne. Der er af den nuværende regering truffet beslutning om at gøre Jeanette Ehlers og Vaughn La Belles statue af "Queen Mary" permanent med placering foran Vestindisk Pakhus i Københavns Havn. Opsætningen af denne er næppe udtryk for en kunstnerisk markering a la opsætning af installationsindretninger fremstillet af kunstnere som Robert Jacobsen, Ingvar Kronhammer m.fl. Det er i hovedsagen en politisk markering.

Jeg er egentlig ikke modstander af denne opsætning; men vil dog påpege, at Mary Roberts, som hun hed, havde et generalieblad som, såvel forud for som i forbindelse med Oktoberoprøret, normalt ikke ville føre til, at man rejser en statue af en sådan person. Og der er bestemt også røster imod opstillingen. Men hvis Peter von Scholtens tilstedeværelse i en skrækkelig periode af menneskets historie er uacceptabel, så må der vel gælde noget tilsvarende for Queen Mary. For selvom vi – som følge af George Floyds tragiske død sidste år – berettiget igen har taget skippertag med racismen, skal én form for uret og fordrejning ikke afløses af en anden form for i bund og grund det samme. Vi må være i stand til at diskutere såvel Peter von Scholtens som Mary Roberts' indsats uanset hvordan vi besmykker eller har besmykket byen!

For det tredje indikerer Enhedslistens anvendelse af ordet "skilte", og ikke "mindeplade" en forskel på, hvad vi egentlig har med at gøre. Er teksten på denne kobberplade blot en skiltning – på samme måde som bus- og vejskilte – eller er indretningen en bærer af mere end blot information; en integreret del af den historiske sammenhæng. Fjerner man afdødes navn på en gravsten, hvad har man så? Et gravsted eller blot en sten? Det kan føre meget vidt, og i allerhøjeste grad til risiko for historieforskning og manipulering.

Dansk Vestindisk Selskab har besluttet at gå i dialog med Københavns Kommune for at se, om der – nogenlunde indenfor de rammer, som er afstukket ovenfor – kan findes en fælles forståelse for hvordan vi omgås historiske monumenter, uanset om de er mindeplader eller informationsmateriale. Selskabet er ikke sat i verden for at beskytte eller revaske Peter von Scholtens navn; men alene for at give mulighed for at få historien – i al sin mangfoldighed – bredt ud så meget som muligt.

Michael Keldsen
Redaktør

